

Nr 439

Av fru **Heurlin m. fl.**, *angående möjligheterna till ingripande mot underårig narkotikamissbrukare.*

(Lika lydande med motion nr 358 i Första kammaren)

Antalet narkotikamissbrukare i vårt land blir allt större, tragedierna därmed allt flera. Frågan om behandlingen av missbrukarna blir alltmer brännande. De bilder pressen ger är endast påminnelser om den skrämmande verklighet som illa rimmar med föreställningen om vårt välfärdssamhälle. Ungdom i åldern 16—20 år synes utgöra en anmärkningsvärt stor grupp av narkotikamissbrukare. Företeelsen är av klart epidemisk karaktär.

Oavsett det utredningsarbete angående narkotikamissbruk, som för närvarande pågår inom medicinalstyrelsen, synes narkotikamissbrukets tilltagande omfattning vara en fråga av så stor samhällelig betydelse, att tillsättande av en parlamentarisk utredning ligger nära till hands.

Då samhället för närvarande synes sakna nöjaktiga möjligheter att omhändertaga underåriga narkotikamissbrukare för utredning och insättande av preventiva åtgärder till förhindrande av ett förvärrande av missbruket, synes det oss emellertid vara av största vikt, att vissa åtgärder vidtages utan att ytterligare utredning avvaktas.

Av förarbetena till *lagen om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall* framgår, att en narkoman eller grav narkotikamissbrukare kan omhändertagas för sluten psykiatrisk vård. Dessa bestämmelser är otillräckliga. Till en början torde stora svårigheter föreligga att utan närmare undersökning fastställa huruvida narkomani eller gravt narkotikamissbruk föreligger. Den det gäller lär inte alltid vara villig att medverka till en dylik undersökning. Snarare finns anledning antaga att en människa, som kommit in i ett mer accentuerat narkotikasammanhang, i de flesta fall undandrar sig varje form av insyn i fråga om sin situation. Vidare är det i högsta grad otillfredsställande, att samhället bestämt sig för att vänta med ett omhändertagande tills ett tillstånd som är att jämföras med sinnessjukdom eller näst intill detta uppkommit på grund av missbruket.

Det är uppenbart, att ett ingripande på ett tidigare stadium icke bara är önskvärt utan nödvändigt. Ju tidigare ett ingripande sker, desto större är möjligheterna att förhindra den tragedi, som narkomani och gravt narkotikamissbruk innebär.

Eftersom narkomani enligt förarbetena till berörda lag jämföras med sinnes-

sjukdom, är det av vikt att kunna ingripa på ett tidigare skede jämväl till förhindrande av att en ung människa får stämpeln att ha varit sinnessjuk.

Vad härefter angår möjligheterna att med stöd av bestämmelser i *barnavårdslagen* effektivt ingripa när ungdom under 21 år missbrukar narkotiska medel synes dessa vara alltför begränsade.

För att ett ingripande skall kunna ske gäller här att tillfredsställande utredning föreligger om behov av särskilda tillrättaförande åtgärder från samhällslets sida. För att den underårige narkotikamissbrukaren skall kunna omhändertagas för samhällsvård fordras att förebyggande åtgärder — enligt 26—28 §§ barnavårdslagen — bedöms såsom gagnlösa eller att sådana åtgärder vidtagits utan att medföra rättelse.

Samhället bör kunna vidtaga åtgärder mot ungdomars narkotikamissbruk på ett långt tidigare stadium. Här rör det sig ofta om ungdomar, som kommit in i narkotikagäng, slitit sig loss från sina familjesammanhang och blivit alltmera fixerade vid den av narkotikamissbruk dominerade miljön.

Åtgärder bör kunna vidtagas redan där anledning finnes till antagande att den underårige hemfallit åt narkotikamissbruk. Dessa åtgärder bör gå ut på ett omhändertagande — även mot den unges vilja — för utredning och eventuella åtgärder från samhällets sida.

Barnavårdsnämnden bör här givas befogenhet att — då skäl därtill föreligger — besluta om omhändertagande av underårige jämväl när denne befinner sig på enskilt område, i förekommande fall i samråd med föräldrar.

Såsom ett led i klarläggandet av narkotikamissbruk hos skolungdom bör skolan åläggas skyldighet att — när upprepat skolk förekommit — anmäla förhållandet till barnavårdsnämnden, som då har att ofördrojligen företaga utredning till utrönande av om narkotikamissbruk föreligger och vidtaga av utredningen föranledda åtgärder.

Under hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om förslag till bestämmelser om möjlighet till ingripande mot underåriga narkotikamissbrukare på ett tidigare stadium än nu gällande lag medger.

Stockholm den 25 januari 1967

Dagmar Heurlin (h)

Carl Eric Hedin (h)

M. Berglund (fp)

Dag R. Edlund (h)

Ingrid Sundberg (h)

Blenda Ljungberg (h)

Jöns Nilsson (h)

i Bästekille

Per-Eric Ringaby (h)

Nils Carlshamre (h)

Per Petersson (h)